

הלכות נטילת ידים סימן קנח

ו (יד) (כו) **השוטה אין צריך לטל אפילו ידו אחת** (ועין לקמן סימן קע): **ז** לנטל ידיו לדבר שטבולו במשקה ואחריו רוצה לאכל לחם, (כח) **יש מי שגורא מדברי שאין אותה נטילה עולה לו, ואין צריך לומר אם נטל ידיו (כט) שלא לאכל ואחריו נמלך ואכל** (הגה (ל) ואם (לא) לא הסיח דעתו, *נטל (לב) בלא ברכה (ידע). (לג) אם נגע באכילתו במקומות המטונפות בנופו, יתור ויטל ידיו. תשובת רשב"א סימן קצב וצב, ועין לקמן סימן קסד (כפול לקמן, ושם נתבאר דצריך גספן לחזר ולברך): **ה** מי שקה (לה) במדבר או במקום סנה (לה) ואין לו מים, (לו) פטור (טו) מנטילת ידים: **ט** צריך לזהר בנטילת ידים, שכל המוגזל (טו) בנטילת ידים יחייב נדיב *ובא לידי עניות ונצטרך מן העולם: **י** *אף-על-פי (לו) שישעורם ברכיעית (פרוש), רביעית הלג דהנינו שעור ביצה וחצי) יוסיף לטל בשפע, דאמר רב חסדא: **אנא משאי מלא חפני מיא, ויהבו לי (לח) מלא חפני (ח) טיבותא: לא** *מברך קדם נטילה, שכל המצות מברך עלהם

כ סימן קס"ט קמ"ט
ל תוספות בסימן
קצ"ב מ ספר אהרתי
סימן טמשה סוף ספר
קמ"א דהרשב"א נ עולה
פה ה ש"ה סב
ע סוטה ד פ ש"ה
סב צ בית יוסף
בפרוש דברי המור

באר היטב

דלאו מדי משקין הוא, עכ"ל. וע"ל סי' י"ב: **(יד) השוטה**. השעם פתן דאינו מוגע במשקה לעולם. לפי השוטה מים מנקר בידו צריך נטילה, ולא יאנו מנהיג פן, כנהיג ודביו. וכתב המ"א: ולי"י פתן דלא מורה על שוטה א"צ נטילת לעולם, ע"ש. וכתב סי': והאוכל דבש צריך נטילה דהא עביד דנגע בידו לטבל בדבש ולאכל. ועין הרב"ב ח"א סימן עח והלק"ט ח"ב סימן קכח ובהשבות פנים מאירות סי' סח ובמטה"י ס' ח"ב סי' י"ח: **(טו) מנטיל**. וצריך לברך ידיו בפפה קמ"ש כס"י קסג, מטה"י ס' ח"ב סי' י"ח ס"ק לב דלא כמנה"א אפינו ד"ל, ע"ש. וכתב המ"א דאף דיש מים תוך ד' מילין אי"צ לחפש אחרתן פתן דהוא במקום סנה, ע"ש: **(טז) בנטיל**. אפילו בפעם א', ועין ברש"י בבב"א שכתב שאוכל תמיד בלי נטילת, ועין במטה"י ס' ח"ב סי' י"ח ס"ק לד: **(י) טיבותא**. וב"מ לא יעשה ע"מ להתעשר דה"ל ע"מ לקבל פנים, ש"ח:

של עצמו, וי"ז חולק וכתב דאף מצד לחלוותי עצמו צריך נטילת, והנינו מצד המים או שאר משקה מהניג ד' שעל הפרות, אבל לחלוותי מצד מהל שלהם לא מהני דהא לא מדי משקים הם. ועפ"י נ"ל גם בהמים מבשלים מורי וקא בגמובים מן המים שנתבשלו בתובה, אבל גבי צלה נ"ל דאפילו הניח הבשר במים קדם העליה מ"מ בשעת העליה נתבש אוהו לחלוותי ומן הבשר יוצא מהל מלהלוחות הבשר, שאינו נקרא משקה. וכתב עוד: נ"ל דכשקובשלים מיני עפה במים אף שיש רטב שם לא צריך נטילה להעפה, וזה דומה למ"ש ב"י גלשחות אי"צ נטילה משום דלא עביד דנגע בפשקין שבתוך הפוס וכו', הני פנה לא עביד לנגע בפסה והיא כנה אלא אכל בקף מתוך הקערה, אבל אם הוא ענה בטונן נ"ל שיש לחלק באם הוא מטונן בתמאה צריך נטילה, דחמאה בכלל חלב והוא מדי משקין, אבל בטונן בשמן אהו או של בשר אי"צ נטילה

משנה ברורה

כתב בדברי-הסנינים: **האוכל לעק"ד למתק השתה נטובל העק"ף במין-שרף, לא הני דבר שטבולו במשקה, משום דצעה הוא מהתבואה הקוי מפרות⁽⁴⁰⁾**, ואף אם היין-שרף מוגג הוא במים, מכל מקום מועט הוא ואין צריך נטילה⁽⁴¹⁾, עד כאן לשינוי. משמע מזה דאם המים הוא רב [לפי הגר"א וי"ז] הרי בכלל משקה. (ואם [ואפילו]⁽⁴²⁾) העק"ף הוא פחות מכונת גספן אין להקל⁽⁴³⁾, וכמו שפכתבו לעיל במשנה ברורה סעיף-קטן כ: **ו** (כו) **השוטה וכו'**. דלא עביד דנגע בידו בפשקין שבתוך הכלי, לכן לא תקנו

באר הגולה

* **ואם לא הסיח דעתו וכו'**. ואם עשה כמה שעות עד שאכל פת, מוכח לקמן בסימן קסד דצריך א ובה"ה דצריך מדינא לטל ידיו שנית ונטמילא צריך לברך גספן] אף שיוצא שלא הסיח דעתו מנטילה, פתן שלא התנה בעת הנטילה שיהיה הנטילה זו עולה לו אף לאחר ספן, ואף רש"ם לא מוכח רק שאין הנטילה עולה לו לכל היום, מסתברא דהוא מהני לזמן מרבה אין עולה לו: * **יטל בלא ברכה**. עין לקמן בסימן קנט סעיף יג במשנה ברורה, דקצ"אין לו מים יש לסמוך על נטילה הראשונה: * **מברך קדם הנטילה וכו'**. הנה מלשון השלחן-ערוך משמע דמי שרוצה לברך

נטילה לזה. (לג) ולכן אף אם ארע שנטל המשקין בידו, כגון ששאב בידו מן הנהר ושתה, גספן אין צריך נטילה, דלא תקנו נטילה לשותה [מ"א]: **ז** (כח) **יש מי וכו'**. הנינו (לד) לדעת מקצת הפוסקים שצרכתי לעיל באות כ שסבירא להו דאין חייב נטילה לטבולו במשקה בזמן הזה, ולכן אינו יוצא בנטילה זו לאכילת פת, דלא נטל לשם נטילה המתקנת⁽⁴⁴⁾: **(כט) שלא לאכל**. כגון שהיו ידיו מלכלכות ונטלן, ולא היה בדעתו לאכל אה, ונמלך לאכל ולא הסיח דעתו בינתיים, בזה פל-לשכן דאין נטילה ראשונה עולה לו, דלא היתה לשם קדשה כלל: **(ל) ואם וכו'**. קצ"א על פל הסעיף: **(לא) לא הסיח דעתו**. דאם הסיח דעתו משמיתתן, לכלי עלמא צריך לטל שנית ובברכה, דאז אין נטילה ראשונה עולה לו כלל: **(לב) בלא ברכה**. דכמה פוסקים סבירא להו דבנטילת ידים לחלין, אף אם לא כהן לשם נטילה יצא, אם לא הסיח דעתו מעת שנטל ידיו, ומבאר דבריהם בבית-יוסף סימן קנט ובשלחן-ערוך שם סעיף יג, עין שם, ואם-כן יטל בלא ברכה, שמה יצא בנטילה הראשונה⁽⁴⁴⁾, ועל נטילה ראשונה לא שניף לברך (לה) אף דנמלך לאכל סמוך ממש להנטילה, פתן שלא היתה לשם נטילה [אחרונים]: **(לג) אם נגע וכו'**. הנינו (לו) אף בדרך שטבולו במשקה [מטה"י וידה, וכן משמע בבאור הגר"א, עין שם]: **ח** (לד) **פמךפר**. הוא גספן השעם (לו) כפני הספנה אם לך ויחפש אחר מים⁽⁴⁵⁾, ונקט מדבר בפני עצמו, לאשמועינן דסתם מדבר לעולם מקום סנה הוא: **(לה) ואין לו מים**. ואף כשיודע שאם יתור אחריהם מיל (לט) וישג שם מים, גספן אין מקב: **(לו) פטור מנטילת ידים**. מכל מקום, במפה (לט) צריך לברך ידיו⁽⁴⁶⁾, כדלקמן סימן קסג: **י** (לז) **ששעורם ברכיעית**. הנינו רביעית אחת לשתי ידיו⁽⁴⁷⁾, ולקמן בסימן קסב סעיף ד העפיקתי דברי האחרונים שכתבו דלא יפחת מרביעית לכל יד ויד⁽⁴⁸⁾, דבגוטל פסחות צריך לזהר בהרבה דברים, ואין הפל בקיאיין בהם: **(לח) מלא חפני טיבותא**.

שער הצינון

תרומה: 1 עונה. 2 מר הזק ה"ש.

(לג) והנה מה"ש שכתב דאם אוכל הבש בידו צריך נטילה משמע לכאורה פלגי על זה, וכן כתב הפרי"מגדים, ע"ש, אף לא רצינו להתמיר פל"קף לענין דבר שטבולו במשקה, ובפרט שמה"ש [ומלבושי-שרד משמע גספן קצת הכין משמע שגם המ"ו מודה לזה, ע"ש. והנה מה"ש משמע דהאוכל דבש שהוא עב קצת באצבעו יש להתמיר להצריך נטילה, אבל מהפרי"מגדים משמע דהמגזר-אברתם יש להקל בזה: (לל) ועין בבאור הגר"א שהקשה דאפאי לא זכר המחבר דיטל בזה בלא ברכה, אחרי שהוא בעצמו דעתו בסעיף ד צריך לטל מדינא לדבר שטבולו במשקה, ואף דשם חשש לדעת החוססות ופסק דיטל בלי ברכה, אם-כן הני על-כ"ל-פנים הנה לו לפסק דיטל בלי ברכה, ובאמת מצד ה"ש דגם דעת המחבר כן הוא רק לחש לדעה זו ולא לענין ברכה, והוכיח דגם בלא כהן כלל לנטילה, פסק בסימן קנט סעיף יג דוק לכחלקה צריך לחש לדעת הפה"מרים, ע"ש [וגם בבית-יוסף בסימן זה ס"ב על דין זה צריך עיון]: **(למ) הנינו אף דקיטא לו הכול לברך אף אחר הנגיב כדלקמן בסעיף יא: (לנ) אף דבזה גודאי אין צריך לברך, דאפילו בפעם הראשון פסק המחבר בסעיף ד דאין צריך לברך, ופה דצ"ח תשובת רשב"א וכפול לקמן] אין מנצק, והיא מאתה קצין: **(לו) מן אברתם והגור"א: (לט) פן חתב ר' יהונתן ביריבין פרוק קמא: (לז) אחרונים:****

(א) כן נדפס בהוצאה שניה (וי"ז בשו"ת הלכות סק"א), בה נטה המטה"י וברורה (בהערתי לעיקר-קטן כ) לדעת המור חסיד דגם בפחות מכוית בעי נטילה ליכר שטבולו במשקה. [היינו על-פי הרוב, שחונתו גם לאכילת העיקר (בבסימן ר"ב סעיף-קטן ה) אך כשחונתו רק למתק, הרי העיקר טפל, ודינו כבאע"ף-קטן י].



הַלְבוּת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קִנָּה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

לא קרוי דבר ששבו לו כמשקלה, משום דנעשה הוא מתבבואה וקרוי מי פרוח⁽⁴⁰⁾ וכו', מכל מקום מנעט הוא ואין צריך נטילה⁽⁴¹⁾ וכו', פחות מפיצת גספן אין לנקל⁽⁴²⁾.

להחמיר בדעת הרשב"א שצריך כוונת נותן או נוטל קודם שיצאו מים מן הכלי.

[משנ"ב ס"ק לב]

יטל בלא ברכה, שמא יצא בנטילה הראשונה⁽⁴⁴⁾.

(44) והנהגה היותר טובה, כתב בביה"ל לקמן (סי' קנט סי"ג ד"ה ולכתחילה, וסי' תעה ס"א ד"ה יטל) שיטמא את ידיו כדי שיתחייב בנטילה שניה בודאי, ויוכל לברך.

הטעם שאין בהנהגה זו משום גורם ברכה שאינה צריכה, ראה מה שכתבנו לקמן סי' קנט שם.

[משנ"ב ס"ק לד]

הטעם מפני הספקה אם ילך ויתפש אחר מים⁽⁴⁵⁾.

(45) אף שפשוט שאין צריך לסכן את עצמו מחמת מצות נטילת ידים, ההידוש כאן הוא כמו שכתב השו"ע הרב (סי"ד) שבמקום סכנה לא גזרו כלל על נטילת ידים, ולכן אף על פי שלא יסתכן בכך שלא יאכל עד שיביאו לו מים, או שיכול לאכול דברים אחרים שאינם צריכים נטילת ידים, מ"מ אינו צריך להימנע מלאכול פת בלא נטילה.

[משנ"ב ס"ק לו]

מכל מקום, בְּמִפְּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ יְדָיו⁽⁴⁶⁾.

(46) ואם בא לאכול רק ביד אחת, כתב לקמן (סי' קסג ס"ק ה) שנחלקו בזה השו"ע והרמ"א (שם ס"א), ולדעת השו"ע אף בבא לאכול ביד אחת צריך לכרוך את שתי ידיו שמא יגע בחברתה, ולדעת הרמ"א יש להקל.

[משנ"ב ס"ק לז]

הִנְנוּ רְבִיעִית אֶסֶת לְשֵׁמִי יְדָיו⁽⁴⁷⁾ וכו', דלא יפחת מרביעית לכל ד' ידיו⁽⁴⁸⁾.

(47) שיעור רביעית הוא, לשיטת החזו"א 150 מ"ל (קונטרס שיעורי המצוות הנדפס בסוף שיעורין של תורה, אות יח) ולשיטת הגר"ח נאה 86.4 מ"ל (קונטרס השיעורים, אות ז).

(48) היום שנהגים כולם ליטול את כל היד וכדעה הראשונה המובאת בשו"ע לקמן (סי' קסא ס"ד), כתב בביה"ל שם (ד"ה וראוי לנהוג) שלא יצמצם במי הנטילה אלא יטול בשפע, כדי שלא ישאר חלק מהיד בלי נטילה, והוסיף שצריך להשיג הרבה על זה.

[משנ"ב ס"ק כח]

אִינוּ יוֹצֵא בְּנִטְיָלָה זֶה לְאַכִּילַת פֶּת, דְּלֹא נִטַּל לְשֵׁם נְטִילָה הַמְּקַבְּלָתָא⁽⁴³⁾.

(43) והקשה החזו"א (ארי"ח סי' כה ס"ק טו) מדוע אין הנטילה עולה לו, הרי עיקר חובת הנטילה היא כדי לטהר ידיו שלא יפסלו את הפת, וכל שנטלן כדי שלא יטמאו את המשקה הרי כוונתו לטהר ידיו, ואם כן אף אם צריך כוונה לנטילת ידים לחולין, מסתבר שכוונה לטהר ידיו שלא יטמאו את המשקים מספיקה לכך, ואף שאינו מחויב עכשיו בנטילה, מ"מ למד שלא יועיל, וכשם שמובא בשו"ע לקמן (סי' קסד ס"א) שהנוטל ידיו שחרית ומתנה עליהן עולה לו הנטילה [אף שלא נטל ידיו מחמת חובת נטילה על הפת].

ואם קודם שניגב ידיו נמלך בדעתו שתעלה נטילתו לשם פת, כתב החזו"א (שם סי' כה ס"ק ל ד"ה שפך) לעניין מי ששפך חבירו מים על ידיו, וחשב לסמוך על זה לשם אכילת פת, שמעיקר הדין ידיו טהורות שכל זמן שהן לחות יכול להחזיקן, אך כתב שמי"מ ראוי

המשך מעמוד קודם

[משנ"ב סי' כה]

רוצה לומר, שנתגבבו מרטב שְׁעָלֵיהֶם⁽³⁸⁾.

(38) ולגבב לכתחילה את הפרי במגבת או בידו סמוך לאכילה כדי להיפטר מהנטילה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' טו) שפשוט שמותר, שכיון שלא גזרו אם נתגבב המשקה מעל הפרי, אם כן מותר גם לגבבו לכתחילה.

[משנ"ב ס"ק ס]

בְּרִיךְ מְקַבְּלָה פְּתוּךְ הַפֶּתַח⁽³⁹⁾.

(39) וכן לענין הלוקח מים בידי מן הנהר ושותה, כתב להלן (ס"ק כז) ולעיל (ס"ק יב) שאין צריך נטילה, שלא תיקנו נטילת ידים לשתיית משקין כיון שברוך כלל שותים בכלי ואז אין רגילות לגעת בידו במשקין שבכלי, ולכן אף אם אירע שנטל משקין בידו ושותה אין צריך נטילה.

ובדבר שהדרך לאוכלו בכלי אלא שרגילים להיעזר בעת האכילה גם בידיים, כגון האוכל כשר עוף עם עצמות שמשתמש בידיו להפריד את העצמות, מהג החזו"א (ארהות רבנו ח"ג עמ' ר"ט) ליטול ידיו.



הלכות נטילת ידים סימן קנח קנט

באר הגולה מח

ק תוספות ברכות
י"א והפסחים ד'
והראשונים שם ד' רבנן
י"ח שם סוטה ד'
ת פסחים פ"ק ח'
דרכות א' ב"מ י"ז ק"ף

(לט) עובר לעשייתו. ונהגו שלא לברך עד אחר נטילה משום (מ) הפעמים שאין ידיו נקיות, ומפני כך מברכין עליהם אחר ישפשף ידיו שפבר ידיו נקיות, קדם שנטיל עליהם (מא) מים שניים: הגה גם יכול לברך עליהם קדם נגוב, (מב) שגם הנגוב מן המצנה, (מג) ומקרי עובר לעשייתו (הגהות אשר"י פ"ק). ואם שכח לברך עד אחר נגוב, (מד) *מברך (יט) אחר-כך: יב שוינגבם היטב קדם שיבצע, שהאובל בלי נגוב ידים *פאלו אובל (מה) לחם טמא: יג המטביל ידיו, יכול לאכל (מו) בלא (יט) נגוב, *והוא הדין לנטול ידיו בבת-אחת ושופך עליהם (ס) רביעית מים בבת-אחת, או שנטול ידו אחת ושפך עליה רביעית וכן שפך על הברכה:

קנט באיזה כלי נוטלין הידים, וכיצד יבואו המים לידיו, ובו כ' סעיפים:

א אין נוטלים לידים אלא (א) בקלי. (ב) יוכל הפלים בשרים, (ג) אפלו בלי

א אין ק"ו ב פ"ק
פ"א דפסחים י"ז

באר היטב

(י"ט) נטוב. משום שהמים שעל ידו לא נטמאו: (כ) רביעית. רש"ל י"ח וט"ז כתבו דוקא בטבילה א"צ נגוב אבל בנטילה אפלו ברכיית לא מהני מידי, ועין בשכנח"מ. לא נגב ידיו בחלוקה, שקשה לשכחה. תשב"ץ, מ"א:

באר הגולה

קדם הנטילה, אם ידיו נקיות יוכל לברך⁶⁴, וכן כתב בבית-יוסף, ולא פדמשמע מלשון הסור ואין לשנות. והפרי-מגדים פתח, דקדם הנטילה יש לומר יהיו עובר דעובר, עין שם. אמנם באור ודוע הביא בשם ספר המקצועות בשם רבנו חננאל וכן בשם רבותיו הגאונים, שמברך ואחר-כך נוטל ידיו [אלא שאחר-כך הביא שם דעת רבנו סם שברך רק אחר-כך, עין שם]. וקדעת ספר המקצועות משמע גם דעת הרמב"ם שקדם בדין הסדר, כפרק ח הלכה א': מברך 'על נטילת ידים' נוטל ידיו, וכן בהלכה ו שם: מברך 'על נטילת ידים' נוטל ידיו שניה, ובשם מלשוננו בפשוטה דמברך ואחר-כך נוטל ידיו, ועל-כן מסמב"א הדין עם הבית-יוסף דאין למחות ביד מי שרצה לברך קדם הנטילה אם יודע שידיו נקיות, ואך שיהיה שיהיה המקום נקי שראוי לברך שם: * מברך אחר-כך. עין משנה ברורה מה שכתבנו בשם הפוסקים דאחר ברכת 'המוציא' שוב אין מברך, וכתבו השעם, דעקר הנטילה משום אכילה, וכיון דברך התחיל לאכל כבר אין שיהי ברכת 'על נטילת ידים' ובשלהן צדקה הגר"ו משמע שדעתו דאפלו לא אכל צדקה. ונראה שאם שכח וברך 'המוציא' קדם הנגוב שיוכל לברך גם אחר-כך, כיון שלא נגמר הנטילה לבטלה⁶⁵, דהאובל בלא נגוב כאלו אובל לחם טמא, וכן מוכח לקמן בסימן קסו סעיף ה, ואף דשם מר"י בשם ר"ח ברכת 'המוציא' מאחר, הלא קמא לן דשומע קענה: * פאלו אובל לחם טמא. עין משנה ברורה מה שכתבנו בשם רש"ל, ודע דבפריש ר"ח בסוטה שם פרש בפשוטה והוא משום טמאה מפש, אבל לא כמו שקכת הבית-יוסף והפוסקים טמאים הם, אלא משום דמקשינן לטמאה, וזה לשונו: שהמים מקשרים האכלים והפירות לטמאה, ואם לא נגב ידיו בסוב, מצא

משנה ברורה

מפל מקום לכתחלה טוב יותר שלא יעשה בשביל זה, והוא על-מנת לקבל פנים, אלא (מ) יעשה הכל לקבול השם יתברך והשקר מפולא לבוא. ומי שנהיר בזה ואינו מתעשר, הוא מפני שפעשו מעפובין [אחרונים]: י"א (לט) עובר לעשייתו. קדם וסמוך להעשייה [מרש"י]: (מ) הפעמים שאין ידיו נקיות. כגון שיצא מביית-הכסא (מא) או שנגע בפיקומות המכסות בגופו, שאינו ראוי לברך קדם שנטל ידיו, ומפני זה נהגו (מב) בכל הנטילות לברך אחר הנטילה: (מא) מים שניים. הבית-יוסף הביא זאת בשם רבנו ירחם שכתב שכן נהגו רבותיו, ובשפ"ל-לקט הביא בשם רבנו מאיר ו"ל שנהג לברך אחר הנטילה קדם הנגוב, וברלקמה, וכן נהגו העולם: (מב) שגם הנגוב וכו'. הוא טעם אחר לאחור הברכה, דגם אחר הנטילה קשיב עוד עובר לעשייתו, דגמר הנטילה הוא הנגוב⁶⁶, וברלקמה בסעיף יב: (מג) ומקרי עובר לעשייתו. ואף בשופך רביעית בבת-אחת, דלדעת המחבר אין צריך נגוב פלל פדלקמה, מפל מקום לא פלוג⁶⁷ [מ"א וש"א]: (מד) מברך אחר-כך. והינו (מג) לפי טעם הראשון שכתב המחבר, ולא נמי לשאר ברכות שעל מצוה דקמא לן שאם לא ברח מתחלה שוב אינו מברך אחר-כך דהואיל ואדחי אדחי, השאני תכא שלא היה ראוי לברך מקדם משום שפעמים שאין ידיו נקיות, ולכן אף אם כבר נגב ידיו (מד) יוכל לברך עוד, אבל אם

כבר ברח 'המוציא', כתבו הפוסקים דשוב אינו מברך 'על נטילת ידים'. והנה ה"ט"ו מחמיר אף לאחר הנגוב ששוב לא יברך⁶⁸, ואף דלמעשה אין לנהג כן⁶⁹, דרבו האחרונים שמשמיים עם הרמ"א, מפל מקום לכתחלה יש לנהר בזה מאד, ועל-כן יש לנהר בזה שנהגין אינה אנשים שאומרים 'שאו ידכס'⁷⁰, וממשיכין הדבר מלומר 'על נטילת ידים' עד לאחר הנגוב, שלא בדין עושין כן: יב (מה) לחם טמא. כתב הבית-יוסף, דהינו משום דמיים הראשונים ששופך על ידיו טמאים הם, שנטמאו מתמת ידיו, פדלקמן בסימן קסב, ואף דשופך מים שניים לטהר המים, כדאיתא שם, מפל מקום לכתחלה צריך להעביר את הראשונים לגמרי על-ידי נגוב⁷¹. ורש"ל כתב, דעקר הנגוב הוא משום נקיות, דכשידיו לחים ממי (הנטילה) יש בו משום מאוס⁷², וכן מוכח ברש"י סוטה דף ד. כתב הפג"א אברהם בשם התשב"ץ: לא נגב ידיו בחלוקה, שקשה לשכחה; ועין בפרי-מגדים שפספספס אב דוקא בחלוקה או פל בגריו במשמע: יג (מו) בלא נגוב וכו'. כן איתא בתוספתא, וכתב הבית-יוסף דהשעם הוא, משום דבמטביל אין כאן מים טמאים פלל ולכן אין צריך נגוב, ולמר מזה דהוא הדין בשופך רביעית בבת-אחת על שתי ידיו או על פל יד יוד בפני עצמו, דקמא לן נפי דהפנים שהורים הם [כדלקמן בסימן קסב], אין צריך נגוב, ורש"ל חולק על זה, דסקינא לה דעקר הנגוב שתקנו הוא משום מאוס וכנ"ל, ואם כן מה לי רביעית בבת-אחת או לא, ורק במטביל אין צריכין נגוב, דטבילת הידים הוא קעין שהרה דאורחא של טבילת הגוף, ושם בורה"א אין צריך נגוב, ולכן גם בטבילת ידים לא תקנו בו נגוב⁷³, וכבר ידוע כתב גם הב"ח בסימן קסה וכן הספימו שאר אחרונים. ואף במטביל דאין צריך נגוב מן הדין, כתב הפג"א אברהם דמי שרצו קצה עליו יש בו משום מאוס וצריך נגוב:

א (א) בקלי. דאסמכיניה רבנן על (ב) מי טמאת או על קדוש ידים ונגלים בפקדוש דבצי פלי: (ב) וכל הפלים בשרים. והינו (ג) פין של עין או עצם או זכוכית, וכן בלי-עור שמתדבק לקבל משקה, וברלקמן בסעיף ד, עין שם: (ג) אפלו וכו'. והינו, אף דכל אלו

שער הציון

(מ) אלהי תהי משל"ה: (מא) פרי-מגדים: (מב) כגון לתפלה [תוס' פסחים ד' ע"ב]: (מג) הג"א: (מד) מגן-אברהם ואלהי רבה בשם להס'מורח והגר"א, וכן כתב הסמ"א ושב"ל-לקט בשם רב חנינא גאון ריש מתבתא, ויכול לברך מזה השעם קדם ברכת 'המוציא' [וכן כתב הגר"ו ודד'הסחים]. תל"א פט"ז שנהקשה בזה: (ב) והינו קדוש מי טמאת באשר פרה דבעינן פלי, דתניב 'מים חיים אל פלי': (ג) ר"ש:

